

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2023 - 2024

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 17 Μαΐου 2024

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗΣ Γ΄

Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ074

ΛΥΣΕΙΣ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 90 λεπτά

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΤΕΚΑ (11) ΣΕΛΙΔΕΣ

A1. Τ. Σ. Έλιοτ, Φονικό στην εκκλησιά

ΧΟΡΟΣ

[...] Ω Θωμά, γύρισε πίσω, Αρχιεπίσκοπε· γύρισε, γύρισε στη Γαλλία.	5
Γύρισε. Γρήγορα. Ήσυχα. Κι άσε μας ήσυχα ν' αφανιστούμε. Έρχεσαι με γιορτές, έρχεσαι με χαρές, μα έρχεσαι φέρνοντας θάνατο στην Καντερβουρία: Μια μοίρα πάνω στο σπίτι, μια μοίρα πάνω σου, μια μοίρα πάνω στον κόσμο. Τίποτα δε γυρεύουμε να γίνει. Εφτά χρόνια ζήσαμε ήσυχα.	10
[...] Όλοι μας είχαμε τους προσωπικούς μας τρόμους Τους ιδιαίτερους ίσκιους μας, τους μυστικούς μας φόβους. Μα τώρα ένας μεγάλος φόβος έπεσε απάνω μας, φόβος όχι του ενός μα των πολλών. Ένας φόβος σαν τη γέννηση και το θάνατο, καθώς βλέπουμε τη γέννηση και το θάνατο μόνους Μέσα σ' ένα κενό, ξεχωριστά. Φοβούμαστε ένα φόβο που δεν μπορούμε να γνωρίσουμε, που δε μπορούμε ν' αντικρίσουμε που κανείς δεν καταλαβαίνει, Κι οι καρδιές μας ξεριζώνονται το μυαλό μας ξεφλουδίζεται σαν τις φλούδες κρεμμυδιού, κι ο εαυτός μας χαμένος χαμένος	40 45
Σ' έναν τελικό φόβο που κανείς δεν καταλαβαίνει. Ω Θωμά Αρχιεπίσκοπε. Ω Θωμά Άρχοντέ μας, άφησέ μας κι άφησέ μας να μείνουμε μέσα στην ταπεινή την ξεθωριασμένη κορνίζα της ύπαρξής μας, άφησέ μας μη μας ζητάς Ν' αντισταθούμε στη μοίρα του σπιτιού, στη μοίρα του Αρχιεπίσκοπου, στη μοίρα του κόσμου. Αρχιεπίσκοπε, σίγουρος κι ασφαλισμένος για το πεπρωμένο σου, άφοβος μέσα στους ίσκιους, τάχα λογάριασες τι ζητάς, λογάριασες τι σημαίνει	
Για το μικρό λαό, τον τραβηγμένο μέσα στο υφάδι του πεπρωμένου, το μικρό λαό που ζει μέσα σε μικροπράγματα. Το τέντωμα του νου του μικρού λαού που αντιστέκεται	50

στη μοίρα του σπιτιού, στη μοίρα τ' αφέντη του,
στη μοίρα του κόσμου:

Ω Θωμά. Αρχιεπίσκοπε, άφησέ μας, άφησέ μας, άφησε
το Δούβρο, το σκυθρωπό, και κάνε πανιά για τη
Γαλλία. Θωμά Αρχιεπίσκοπέ μας, Αρχιεπίσκοπέ
μας ακόμη και στη Γαλλία. Θωμά Αρχιεπίσκοπε,
σήκωσε τ' άσπρο πανί ανάμεσα στη στάχτη
τ' ουρανού και το πικρό το πέλαγο, άφησέ μας, άφησέ
μας για τη Γαλλία.

52

μτφρ. Γιώργος Σεφέρης

Ερωτήσεις

A1.(α) Να παρουσιάσετε τη στάση του χορού απέναντι στην έλευση του Αρχιεπισκόπου Θωμά Μπέκετ και να σχολιάσετε ένα (1) χαρακτηριστικό γνώρισμα του ύφους με το οποίο αυτή αποδίδεται. Να τεκμηριώσετε με στοιχεία από το απόσπασμα. **(μονάδες 15)**

Ενδεικτική απάντηση

Στάση Χορού	Ύφος	Τεκμηρίωση
<p>Η επιστροφή του Θωμά αποτελεί απειλή για τον λαό, αλλά και για τον ίδιο τον Αρχιεπίσκοπο.</p> <p>Ο χορός των γυναικών φοβούμενος, μήπως το πεπρωμένο του Αρχιεπισκόπου και η σύγκρουσή του με την εξουσία συμπαρασύρουν στη δίνη και τη δική τους ζωή, τον καλεί να επιστρέψει στον τόπο αυτοεξορίας του.</p>	<p>Προτρεπτικό, παραινετικό, παρακλητικό, λυρικό</p> <p>...</p>	<p>«Ω Θωμά, γύρισε πίσω, Αρχιεπίσκοπε· γύρισε, γύρισε στη Γαλλία. Γύρισε. Γρήγορα. Ήσυχα. Κι άσε μας ήσυχα ν' αφανιστούμε. Έρχεσαι με γιορτές, έρχεσαι με χαρές, μα έρχεσαι φέρνοντας θάνατο στην Καντερβουρία: Μια μοίρα πάνω στο σπίτι, μια μοίρα πάνω σου, μια μοίρα πάνω στον κόσμο. Τίποτα δε γυρεύουμε να γίνει.»</p> <p>...</p>
<p>Μέλημά τους είναι η επιβίωση. Οι ζωές τους είναι</p>	<p>Εξομολογητικό</p>	<p>«Εφτά χρόνια ζήσαμε ήσυχα.»</p>

<p>υποταγμένες μοιρολατρικά στη δυστυχία και δεν επιθυμούν καμιά αλλαγή.</p>	<p>...</p>	<p>«Όλοι μας είχαμε τους προσωπικούς μας τρόμους Τους ιδιαίτερους ίσκιους μας, τους μυστικούς μας φόβους.»</p> <p>...</p>
<p>Ο φόβος του αγνώστου τρομοκρατεί τον χορό.</p>	<p>Ζωηρό</p> <p>...</p>	<p>«Μα τώρα ένας μεγάλος φόβος έπεσε απάνω μας, φόβος όχι του ενός μα των πολλών. Ένας φόβος σαν τη γέννηση και το θάνατο, καθώς βλέπουμε τη γέννηση και το θάνατο μόνους Μέσα σ' ένα κενό, ξεχωριστά. Φοβούμαστε ένα φόβο που δεν μπορούμε να γνωρίσουμε, που δε μπορούμε ν' αντικρίσουμε που κανείς δεν καταλαβαίνει»</p> <p>...</p>
<p>Ο χορός εκλιπαρεί τον Αρχιεπίσκοπο να μη γυρίσει.</p>	<p>παραινετικό, ζωηρό, λυρικό, υποβλητικό, διεισδυτικό</p> <p>...</p>	<p>«Ω Θωμά Αρχοντέ μας, άφησέ μας κι άφησέ μας να μείνουμε μέσα στην ταπεινή την ξεθωριασμένη κορνίζα της ύπαρξής μας, άφησέ μας μη μας ζητάς Ν' αντισταθούμε στη μοίρα του σπιτιού, στη μοίρα του Αρχιεπίσκοπου, στη μοίρα του κόσμου.»</p> <p>...</p>

A1.(β) Να εξηγήσετε ποιους αντιπροσωπεύει ο χορός και να προσδιορίσετε δύο (2) συναισθήματα που τον διακατέχουν. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο. **(μονάδες 10)**

Ενδεικτική απάντηση

Ο χορός αντιπροσωπεύει:

- τον αγγλικό απλό λαό
- τον λαό μιας οποιασδήποτε εποχής, ο οποίος αντιμετωπίζει τις διαμάχες των εκάστοτε αντιπάλων για επικράτησή τους στην εξουσία.
- ...

Συναισθήματα χορού	Τεκμηρίωση
<ul style="list-style-type: none"> - Φόβος για την έλευση του Αρχιεπισκόπου από τη Γαλλία, αφού θεωρούν ότι η έλευση του Θωμά θα διαταράξει την τάξη των πραγμάτων που έχουν αποδεχθεί. 	<p>«Μα τώρα ένας μεγάλος φόβος έπεσε απάνω μας, φόβος όχι του ενός μα των πολλών.» «Ένας φόβος σαν τη γέννηση και το θάνατο, καθώς βλέπουμε τη γέννηση και το θάνατο μόνους Μέσα σ' ένα κενό, ξεχωριστά. Φοβούμαστε ένα φόβο που δεν μπορούμε να γνωρίσουμε, που δε μπορούμε ν' αντικρίσουμε που κανείς δεν καταλαβαίνει [...]»</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Ο χορός νιώθει αγωνία, απελπισία, απόγνωση μπροστά στην επικείμενη έλευση του Αρχιεπισκόπου. 	<p>«Ω Θωμά. Αρχιεπίσκοπε, άφησέ μας, άφησέ μας, άφησε το Δούβρο, το σκυθρωπό, και κάνε πανιά για τη Γαλλία. Θωμά Αρχιεπίσκοπέ μας, Αρχιεπίσκοπέ μας ακόμη και στη Γαλλία. Θωμά Αρχιεπίσκοπε, σήκωσε τ' άσπρο πανί ανάμεσα στη στάχτη τ' ουρανού και το πικρό το πέλαγο, άφησέ μας [...]»</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Αγάπη/ συμπάθεια/εκτίμηση/σεβασμό προς το πρόσωπο του Αρχιεπισκόπου, αφού τον νιώθουν δικό τους. 	<p>«Ω Θωμά Άρχοντέ μας ...»</p>

...	...
-----	-----

A2. Αλμπέρ Καμύ, Γράμμα σ' ένα φίλο Γερμανό (απόσπασμα)

[...] Αφήστε καλύτερα να σας διηγηθώ το εξής: Από μια φυλακή που ξέρω, κάπου στη Γαλλία, μίαν αυγή ένα φορτηγό, που τ' οδηγούσαν οπλισμένοι στρατιώτες, μεταφέρει έντεκα Γάλλους στο νεκροταφείο, όπου θα τους τουφεκίσετε. Από τους έντεκα οι πέντε ή έξι είχαν κάνει πραγματικά κάτι: ένα παράνομο φυλλάδιο, μερικές συναντήσεις – και πιο πολύ η άρνηση. Κάθονται ασάλευτοι στο εσωτερικό του φορτηγού, με το φόβο φωλιασμένο στην καρδιά τους βέβαια, αλλά θα τολμούσα να πω, με τον κοινό φόβο που σφίγγει κάθε άνθρωπο μπροστά στο άγνωστο, ένα φόβο που το κουράγιο συμφιλιώνεται μαζί του. Οι άλλοι δεν έκαναν τίποτε. Και το να νιώθεις ότι πεθαίνεις από πλάνη ή σαν θύμα κάποιας αδιαφορίας, κάνει πιο δύσκολη αυτή την ώρα. Ανάμεσά τους, ένα παιδί δεκάξι χρονών.

Γνωρίζετε το πρόσωπο των εφήβων μας, δεν θέλω να μιλήσω γι' αυτό. Αυτό εγκαταλείπεται στο φόβο, λεία του, χωρίς ντροπή. Μην παίρνετε το περιφρονητικό σας χαμόγελο, τρίζουν τα δόντια του. Βάλατε κοντά του έναν εξομολόγο, που έργο του είναι ν' απαλύνει σ' αυτούς τους ανθρώπους τη σκληρή ώρα που περιμένουν. Πιστεύω πως μπορώ να πω ότι η συζήτηση για τη μέλλουσα ζωή με ανθρώπους που σε λίγο θα εκτελεστούν δεν τακτοποιεί τίποτε. Είναι πάρα πολύ δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι δεν τελειώνουν όλα στον κοινό λάκκο. Οι φυλακισμένοι μένουν βουβοί μέσα στο φορτηγό. Ο ιερέας στρέφεται προς το παιδί, σωριασμένο στη γωνιά του. Εκείνο θα τον καταλάβει καλύτερα. Το παιδί απαντά, γαντζώνεται απ' αυτή τη φωνή, η ελπίδα ξανάρχεται. Και στην πιο βουβή φρίκη, αρκεί καμιά φορά να μιλήσει ένας άνθρωπος και θαρρείς πως όλα θα φτιάξουν. Δεν έκανα τίποτε, λέει το παιδί. – Ναι, λέει ο ιερέας, αλλά δεν είναι αυτό το θέμα τώρα. Πρέπει να ετοιμαστείς να πεθάνεις. – Δεν είναι δυνατό να μη σε καταλαβαίνουν. – Είμαι φίλος σου κι ίσως σε καταλαβαίνω. Αλλά είναι πια αργά, θα 'μαι κοντά σου, κι ο Καλός Θεός επίσης. Θα δεις, θα 'ναι εύκολο. Το παιδί γύρισε αλλού το πρόσωπό του. Ο ιερέας μιλάει για το Θεό. Το παιδί πιστεύει; Ναι, πιστεύει. Επομένως ξέρει ότι τίποτε δεν έχει σημασία μπροστά στην ειρήνη που το περιμένει. Αλλά αυτή η ειρήνη τρομάζει το παιδί.

– Είμαι φίλος σου, ξαναλέει ο ιερέας.

[...] Σας ξέρω, θα φανταστείτε πολύ καλά τα υπόλοιπα. Αλλά πρέπει να μάθετε ποιος μου διηγήθηκε αυτή την ιστορία. Είναι ένας Γάλλος παπάς. Μου 'λεγε: «Ντρέπομαι γι' αυτόν τον άνθρωπο και μ' ευχαριστεί να σκέφτομαι ότι ούτε ένας Γάλλος παπάς δεν θα 'χε δεχτεί να βάλει το Θεό του στην υπηρεσία του εγκλήματος». Ήταν αλήθεια. Απλώς, αυτός ο ιερέας σκεφτόταν σαν εσάς. Ακόμα και μέσα στην πίστη του το βρήκε φυσικό να υπηρετήσει τη χώρα του. Κι οι ίδιοι οι θεοί στον τόπο σας είναι στρατευμένοι. Είναι μαζί σας, όπως λέτε, αλλά με τη βία. Δε διακρίνετε πια τίποτε, δεν είσατε παρά μια ορμή. Κι αγωνίζεστε τώρα με μόνα τα μέσα της τυφλής οργής, αφοσιωμένοι στα όπλα και στα βλήματα πίοτερο παρά στην τάξη των ιδεών, επιμένοντας πεισματικά στο να μπερδεύετε τα πάντα, ν' ακολουθείτε την έμμονη ιδέα σας. Εμείς ξεκινήσαμε από τη διανόηση και τους δισταγμούς της, ανίκανοι

απέναντι στην οργή. Αλλά να που η περιπλάνηση τώρα τέλειωσε. Έφτασε ένα παιδί νεκρό, για να προσθέσουμε στη διανόηση την οργή και στο εξής είμαστε δυο ενάντια σ' έναν [...].

A2.(α) Να προσδιορίσετε τις δύο αντίθετες «στάσεις» ιερωμένων που υπάρχουν στο απόσπασμα και να τις σχολιάσετε. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το απόσπασμα. **(μονάδες 15)**

Ενδεικτική απάντηση

- Δύο αντίθετες στάσεις ιερωμένων, Γερμανού και Γάλλου

Στάση Γερμανού ιερωμένου	Στάση Γάλλου ιερωμένου
<ul style="list-style-type: none">- Εκπροσωπεί τον ναζισμό.- Εκτελεί το καθήκον προς την πατρίδα και την ιδεολογία.- Αρνείται το καθήκον απέναντι στον Θεό και στον άνθρωπο.- Νιώθει τυφλή οργή για τον αντίπαλο.- Δεν υπακούει στις εντολές του Θεού, αλλά εκφράζει/ υποστηρίζει τους νόμους του πολέμου.- Ακολουθεί την υπηρεσία του εγκλήματος.- Επιφανειακή η στάση του απέναντι στην πίστη.- ...	<ul style="list-style-type: none">- Εκπροσωπεί τη χριστιανική θρησκεία.- Εκφράζει την αγάπη του για τον άνθρωπο.- Η ιεροσύνη είναι λειτούργημα.- Καταδικάζει κάθε σχέση ανάμεσα στο λειτούργημα που ασκεί και τη βία.- Καλλιεργεί ηθικές αξίες.- Νιώθει έντονα το καθήκον απέναντι στον Θεό, γιατί αυτόν εκπροσωπεί.- Νιώθει ντροπή για ανθρώπους, όπως είναι ο Γερμανός ιερωμένος.- Δεν αλλοιώνεται η πίστη του από καμιά ιδεολογία.- ...

Τεκμηρίωση

- **Γερμανός ιερωμένος:**
«Πρέπει να ετοιμαστείς να πεθάνεις ... Αλλά είναι πια αργά, θα 'μαι κοντά σου, κι ο Καλός Θεός επίσης. Θα δεις, θα 'ναι εύκολο.»
«Ακόμα και μέσα στην πίστη του το βρήκε φυσικό να υπηρετήσει τη χώρα του. Κι οι ίδιοι οι θεοί στον τόπο σας είναι στρατευμένοι. Είναι μαζί σας, όπως λέτε, αλλά με τη βία. Δε διακρίνετε πια τίποτε, δεν είσατε παρά μια ορμή. Κι αγωνίζεστε τώρα με μόνα τα μέσα της τυφλής οργής, αφοσιωμένοι στα όπλα και στα βλήματα πιότερο παρά στην τάξη των ιδεών, επιμένοντας πεισματικά στο να μπερδεύετε τα πάντα, ν' ακολουθείτε την έμμονη ιδέα σας.»

- **Γάλλος ιερωμένος:**

«Μου 'λεγε: «Ντρέπομαι γι' αυτόν τον άνθρωπο και μ' ευχαριστεί να σκέφτομαι ότι ούτε ένας Γάλλος παπάς δεν θα 'χε δεχτεί να βάλει το Θεό του στην υπηρεσία του εγκλήματος.»

«Εμείς ξεκινήσαμε από τη διάνοηση και τους δισταγμούς της, ανίκανοι απέναντι στην οργή.»

A2.(β) Να παρουσιάσετε την εξέλιξη των συναισθημάτων του νέου, καθώς οδηγείται στο εκτελεστικό απόσπασμα. Τεκμηριώστε την απάντησή σας με αναφορές από το πιο πάνω απόσπασμα. **(μονάδες 10)**

Ενδεικτική απάντηση

Εξέλιξη των συναισθημάτων του νέου:

Συναίσθημα	Τεκμηρίωση
φόβος, τρόμος, αγωνία, απελπισία...	«Αυτό εγκαταλείπεται στο φόβο, λεία του, χωρίς ντροπή. Μην παίρνετε το περιφρονητικό σας χαμόγελο, τρίζουν τα δόντια του.» «...το παιδί, σωριασμένο στη γωνιά του.»
ελπίδα, αγωνία, εμπιστοσύνη...	«Το παιδί απαντά, γαντζώνεται απ' αυτή τη φωνή, η ελπίδα ξανάρχεται.»
πανικός, αγανάκτηση, αίσθημα αδικίας, ελπίδα...	«Δεν έκανα τίποτε, λέει το παιδί.»
απογοήτευση, απελπισία, ελπίδα, τρόμος, αβεβαιότητα...	«Το παιδί γύρισε αλλού το πρόσωπό του. Ο ιερέας μιλάει για το Θεό. Το παιδί πιστεύει; Ναι, πιστεύει. Επομένως ξέρει ότι τίποτε δεν έχει σημασία μπροστά στην ειρήνη που το περιμένει. Αλλά αυτή η ειρήνη τρομάζει το παιδί.»
πένθος, αθυμία, αποδοχή...	«Έφτασε ένα παιδί νεκρό...»

ΜΕΡΟΣ Β: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 50)

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κ. Π. Καβάφης, *Μελαγχολία του Ιάσωνος Κλεάνδρου ποιητού εν Κομμαγηνή*· 595 μ.Χ.

Το γήρασμα του σώματος και της μορφής μου
είναι πληγή από φρικτό μαχαίρι.
Δεν έχω εγκαρτέρησι καμιά.
Εις σε προστρέχω Τέχνη της Ποιήσεως,
που κάπως ξέρεις από φάρμακα·
νάρκης του άλγους δοκιμές, εν Φαντασία και Λόγω.

Είναι πληγή από φρικτό μαχαίρι. –
Τα φάρμακά σου φέρε Τέχνη της Ποιήσεως,
που κάμνουνε – για λίγο – να μη νοιώθεται η πληγή.
(1921)

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Νάσος Βαγενάς, *Μελαγχολία Γραμματικού*

«Καθώς ολοένα βουλιάζουμε στο γήρασμα
του σώματος, της μορφής μας κ.τ.λ.
ή στο βαθύ αναπότρεπτο της μοίρας μας
(σε ελπίδες και σε άλλα κατάλοιπα),

χρειαζόμαστε σωσίβια για να επιπλεύσουμε,
φουσκωμένες λέξεις που να μας κρατούν στα κύματα,
όπως τα σκοτεινά, τ' αβύθιστα ρήματα
της Πυθίας, που δεν μπορούσαν να τα διαψεύσουνε».

Σχόλιο Ευδόξου του γραμματικού μετά την ανάγνωση
στίχων του Ιάσωνος Κλεάνδρου του Κομμαγηνού,
ελεγειακών, σχετικών με την άνωση
του ποιητικού λόγου (αλλά εν μέρει και του κοινού).

Νάσος Βαγενάς, *Σκοτεινές μπαλλάντες και άλλα ποιήματα* (2001), *Βιογραφία. Ποιήματα 1974 – 2014*, Αθήνα, Κέδρος, 2015, σ.298.

Ερωτήσεις

B1.(α) Να προσδιορίσετε τον ρόλο της ποίησης, όπως αυτός παρουσιάζεται κατά την περίοδο του γήρατος του ποιητή, στο ποίημα του Κ.Π. Καβάφη «Μελαγχολία του Ιάσωνος Κλεάνδρου ποιητού εν Κομμαγηνή· 595 μ.Χ.» και στο ποίημα του Ν. Βαγενά «Μελαγχολία Γραμματικού». Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές από τα δύο ποιήματα.
(μονάδες 25)

Ενδεικτική απάντηση

- Στο ποίημα του Καβάφη «Μελαγχολία του Ιάσωνος Κλεάνδρου ποιητού εν Κομμαγηνή· 595 μ.Χ.» η ποίηση λειτουργεί ως φάρμακο

Εξήγηση/Σχολιασμός

Η ποίηση δύναται να βοηθήσει τον ποιητή να ξεχαστεί για λίγο, να ευτυχίσει μέσα από τη χαρά της δημιουργίας και κατά συνέπεια να ξεπεράσει την αίσθηση του γήρατος μέσα από όλα αυτά. Ο ποιητής αντιλαμβάνεται ότι η δράση των φαρμάκων της ποίησης είναι πρόσκαιρη, προσωρινή.

Η ποίηση κατά την περίοδο του γήρατος του ποιητή μπορεί να λειτουργήσει θεραπευτικά, ως ιαματική γραφή.

- Στο ποίημα του Νάσου Βαγενά «Μελαγχολία Γραμματικού» η ποίηση λειτουργεί ως σωσίβιο

Εξήγηση/Σχολιασμός

Το ποιητικό υποκείμενο εκλαμβάνει/ αντιλαμβάνεται την ποίηση ως σωσίβιο για να επιπλεύσει, για να προστατευτεί από τα κύματα.

Η ποίηση τον κρατά στην επιφάνεια, στη ζωή αφού τα γηρατειά του σώματος και της μορφής του αναπόφευκτα τον οδηγούν σε ένα αδιέξοδο ή ακόμα και στον θάνατο.

Τεκμηρίωση

- «Μελαγχολία του Ιάσωνος Κλεάνδρου ποιητού εν Κομμαγηνή· 595 μ.Χ.»:
 - «Εις σε προστρέχω Τέχνη της Ποιήσεως, που κάπως ξέρεις από φάρμακα»
 - «Τα φάρμακά σου φέρε Τέχνη της Ποιήσεως, που κάμνουνε — για λίγο — να μη νοιώθεται η πληγή.»
 - «νάρκης του άλγους δοκιμές, εν Φαντασία και Λόγω.»
- «Μελαγχολία Γραμματικού»:
 - «χρειαζόμαστε σωσίβια για να επιπλεύσουμε»
 - «φουσκωμένες λέξεις που να μας κρατούν στα κύματα»

B1.(β) Να εξηγήσετε ποια επίδραση ασκεί το γήρας στην ψυχολογική κατάσταση των ποιητικών υποκειμένων στα δύο ποιήματα. Με ποιο εκφραστικό μέσο αποδίδεται αυτή η επίδραση σε κάθε ποίημα; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές από τα δύο ποιήματα. **(μονάδες 25)**

Ενδεικτική απάντηση

Επίδραση γήρατος στην ψυχολογική τους κατάσταση

Μελαγχολία Κ.Π. Καβάφη

- Το γήρας επηρεάζει την ψυχή και τη μορφή του ποιητικού υποκειμένου.
- Δεν περιμένει τίποτα πλέον – δεν αισθάνεται καμιά ελπίδα ότι θα συμβεί κάτι καλό για αυτόν.
- Νιώθει το γήρας σαν μαχαίρι που του αφήνει μια βαθιά πληγή, η οποία δε θα επουλωθεί ποτέ.
- Βιώνει οδυνηρά την έλευση των γηρατειών.
- Είναι για αυτόν ένα συνεχές και αδιάκοπο μαρτύριο, το οποίο παρομοιάζει με «πληγή από φρικτό μαχαίρι».

Μελαγχολία Ν. Βαγενά

- Το γήρας οδηγεί το ποιητικό υποκείμενο ολοένα και περισσότερο στο βούλιασμα της ψυχής, του σώματος και της μορφής.
- Είναι αναπότρεπτο, αφού έτσι προστάζει η ίδια η μοίρα και του ποιητικού υποκειμένου, αλλά και όλων των ανθρώπων – ποιητών.
- Η ψυχή, το σώμα και η μορφή του ποιητικού υποκειμένου δεν αντέχει τα γηρατειά.
- Νιώθει φόβο απέναντι στο αναπόφευκτο της μοίρας.
- Νιώθει ψυχικό πόνο, απελπισία.

Εκφραστικό μέσο της επίδρασης του γήρατος στην ψυχολογική κατάσταση

- Προσωποποίηση
- Σχήμα υπαλλαγής
- Μεταφορά
- Εικόνα
- Επανάληψη

Τεκμηρίωση

Μελαγχολία Κ.Π. Καβάφη

- **Προσωποποίηση:** «Τέχνης της Ποίσεως: ξέρεις από φάρμακα / Τα φάρμακά σου φέρε [...]»
- **Σχήμα υπαλλαγής:** «είναι πληγή από φρικτό μαχαίρι» αντί «είναι φρικτή πληγή από μαχαίρι»
- **Μεταφορά:** «Είναι πληγή από φρικτό μαχαίρι», «νάρκης του άλγους δοκιμές»
- **Εικόνα:** «Είναι πληγή από φρικτό μαχαίρι»
- **Επανάληψη:** «Είναι πληγή από φρικτό μαχαίρι»

Μελαγχολία Ν. Βαγενά

- **Μεταφορά:** «Καθώς ολοένα βουλιάζουμε στο γήραςμα του σώματος, της μορφής μας κ.τ.λ.»
- **Εικόνα:** «χρειαζόμαστε σωσίβια για να επιπλεύσουμε»

ΤΕΛΟΣ ΛΥΣΕΩΝ